

ІЗЮМСЬКА АРХЕОЛОГІЧНА ЕКС- ПЕДИЦІЯ.

Ще в 1920 році Завідуючий Ізюмського Природничо-Історичного Музею М. В. Сібільов, що зацікавився деякими археологічними знахідками,

зробленими ним в околицях Петрівської слободи, почав досліджувати піски, що рухалися побережжям Дінця. Там він знайшов рештки різних культур у численних пунктах поміж слободою Верьовкиною й Ізюмом.

Незабаром М. В. Сібільов повів зі мною кваве листування, повідомляючи про наслідки своєї екскурсії, одночасно одержуючи необхідні вказівки задля поглиблення своєї роботи.

В 1922 році, завдяки зацікавленості, яку викликали зазначені знаходи, до справи археологічного вивчення краю стало багато осіб, з котрих Ю. В. Богданович знайшов у чотирьох верствах до міста цінну неолітичну майстерню кремінної зброї, а С. Ф. Таранов і Ф. М. Еварницький знайшли як раз біля міста другу майстерню та стоянку з різноманітними рештками минулих культур.

Зроблені розшуки на Цареборисівському городищі в околицях Цареборисівської слободи І. І. й В. І. Різниченками дали також значну кількість кераміки й речей XVII століття. Серед них особливо цікаві уламки неополів'яних кафлів. В околицях Цареборисового було також знайдено стоянку кам'яного віку й сліди інших культур пізнішої доби. Нарешті, І. Ф. Гончаренком знайдено чудову бронзову статуетку, як видно татарську, — Золотої Орди. В-осени 1920 року, перебуваючи в Ізюмському повіті з метою геологічного обслідування, я скористав нагоду ознайомитися з колекціями М. В. Сібільова, серед яких знайшлися рештки раннього й пізнього неоліту, бронзового віку скіфо-сарматської доби, окремі речі римської та гірської культур, досить численні рештки пізніших кочовників і невелика кількість, як видно, слов'янської кераміки. Поцатило переглянути всі матеріали, зібрані іншими особами й одвідати найзначніші місця біля Петровської слободи, Гончарівки й хутора Виприцького, що під Ізюмом, де знаходилися історичні пам'ятники. Прочитана після цього в Ізюмі прилюдна лекція відносно доісторичного минулого Ізюмського повіту притягла численну аудиторію й викликала зацікавленість місцевої старовиною. Після того як я ознайомився з усіма знаходами, виявилось, що Ізюмський край вже давно відомий своїм архео-

логічним багатством, переповнений ще недослідженими пам'ятниками старовини різних часів, що при дальшому досліджуванні дарує нам багато цілком нового. Ясно виникла необхідність систематичної й планової роботи в Ізюмському повіті, що викликала думку про організацію наукової експедиції задля вивчення краю.

Минулою зимою культвідділ Ізюмських головних залізничних майстерень в особі М. С. Касяненка й І. С. Щербака звернулися до М. В. Сібільова з проханням організувати задля робітників майстерень цікл лекцій по природознавству й археології, пропонуючи в свою чергу з боку робітників матеріальну допомогу в час археологічного досліджування краю.

Запропонована потім мені ця пропозиція в значній мірі вирішувала грошовий бік експедиції. Треба зазначити, що тут цінність головне полягає в тому, що робітники захопились свідомо необхідністю наукового вивчення свого краю, а це говорить про те, що вони починають визнавати ті найвищі вартості наукових дослідів, які тепер, нарешті, все більш і більш ширяться. Тому я й не мав права відмовлятися від цієї пропозиції, навіть, не маючи досить вільного часу, — погодився прочитати цікл лекцій, котрі було розпочато на початку весни.

18-тв 1923 року делегатські збори Ізюмських майстерень Північно-Донецьких залізниць, з пропозиції І. В. Мирошніченка по докладу А. М. Мізівіча та М. С. Касяненка, ухвалили відчислити на справу археологічного досліджування Ізюмського краю 1% з платні робітників та службовців майстерень протягом трьох місяців — квітня, травня й червня. Коли довівся про організацію Ізюмської Наукової Експедиції Ізюмський Відділ Народної Освіти в особі Н. Є. і П. Є. Верхлових, та вирішив підтримувати Експедицію засобами задля надрукування 1-го випуску «Трудів Експедиції». Перше число вже вийшло в розмірі 21/2 друкованих аркушів, вміщаючи в собі програми й інструкції до археологічних розвідок та коротенькі відомості про різні пам'ятники старовини, що знайшов М. В. Сібільов за останні роки в окрузі Ізюмського повіту. Після

цього окружне бюро профспілок з ініціативи свого секретаря С. Ф. Таранова відгукнулось також на ідею досліджування краю, ухваливши постанову про відчислення $\frac{1}{2}\%$ з заробітку членів спілки за червень місяць. Всі ці відзнаки співчуття, ця всебічна підтримка наукового почину дають право гадати, що ініціатива виявлена робітниками залізничних майстерень по організації досліджування Ізюмського краю, є відзнакою широких громадських позитивних настроїв, що знаходять собі належну оцінку й відгук співчуття в різних колах.

В цей мент Ізюмська Археологічна Експедиція вже зформована. Доучасти в ній притягнуто поважну кількість осіб спеціалістів: археологів, технічних співробітників, місцевих громадських діячів, які погодились охоче допомагати Експедиції своєю працею й своїм знанням місцевості.

Склад Експедиції такий:

Голова Експедиції проф. А. С. Федоровський, його помічник М. В. Сибільов (зав. Ізюм. Музею); археологи: Г. І. Тесленко (вчений захов. Харк. Археолог. Музею), А. А. Потапов (співробіт. Харк. Археол. Музею), художник Експедиції І. Ф. Гончаренко (Царборисів); фотограф-художник Експед. А. Т. Мухін (Ізюм), топограф Експед. К. А. Барман (Харків); члени Експедиції: Ю. В. Богданович (Ізюм), А. Ф. Запорін (Ізюм), С. Ф. Таранов (Ізюм), Ф. М. Еварницький (Ізюм), А. Л. Фігурін (Ізюм), І. І. Різниченко (сл. Царборисів), В. С. Різниченко (сл. Царбор.), Н. І. Бернадський (с. Чепель), Ф. И. Попів (с. Вільховий Ріг). Почесним членом Експедиції обрано відомого спеціаліста дослідувача Ізюмського краю професора В. А. Городцова, що чимало працював тут у 1901 р. Діяльність Експедиції розпочалась низкою екскурсій на постої, що були на кучугурах у околицях слоб. Кам'янки, Капитонівки, Ізюма, Ганчарівки, Викличівки, Співаківки, Петрівської, Царборисівського городища, що дали цілу низку цікавих знахідок. Почато малювання колекцій, що знаходяться в Ізюмському Музеї, й складання альбому кам'яних баб. В кінці травня мають розпочати розкопування могил, деяких постоїв і майстерень та фотографування й вивчення науки городищ.

Проф. А. С. Федоровський.

ХАРКІВСЬКИЙ ПАРОВОЗОБУДІВЕЛЬНИЙ ЗАВОД.

Харківський Паровозобудівельний завод є одним з найбільших велетнів важкої індустрії на Україні. В історії відродження важкої індустрії та в революції Жовтня на долю ХПЗ випали найважчі завдання. ХПЗ за всю історію свого існування був завжди найбільшим осередком Слобожанщини, де विकристалізовувалась революційна міць пролетаріату. С-під грюку молотів, брязкоту заліза виходили такі борці, як Артем (Сергіїв) та інші.

В історії відродження тяжкої індустрії на Україні ХПЗ займає почесне місце. Починаючи з перших кроків революції Жовтня завод в тяжких умовах виробляє для потреб Республіки паровози, вагони й ремонтує інші знаряддя.

Не дивлячись ні на які перешкоди, ХПЗ безупинно працює й що-дня, щогодини збільшує свою продукцію. і наближається до старих часів 1914 року.

Перешкоди, що давали де-яку нерівність в праці заводу, полягали головним чином в відсутності необхідних матеріалів, в зв'язку з загальним становищем металургійної промисловости на Україні. За останні часи, коли Гартмановський завод, що головним чином постачає необхідні матеріали для ХПЗ, спустив свої «Мартени», справа рижних перебоїв в загальному ході буде на завжди ліквідована і завод піде більш рівним темпом.

По відомостях директора заводу, після даних на останній заводський конференції в червні ц. р., в програмі другої половини 1923 року намічені наступні завдання. Що-місяця положено випускати по три нових паровоза, та по п'ять з капітального ремонту. В зв'язку з потребами ринку особливої уваги буде звернено на будівлю двигунів системи «Дизель» в 300—400 НР та нафтових двигунів невеликої сили приблизно 8—10—14 НР.

Не так давно завод одержав замовлення на будівлю тракторів. На кошти, призначені для тракторобудівництва, «Машинотрестом» придбано у «Югосталі» заліза, криці та чавуну, на весь період виробництва